

Олександр Миколайович СЕМЕНЮК

аспірант кафедри обліку та аудиту,
Хмельницький національний університет
вул. Інститутська, 11, м. Хмельницький, 29016, Україна
E-mail: semenyukom@gmail.com
Телефон: +380679000621

УЗАГАЛЬНЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО СУТНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Семенюк, О. М. Узагальнення теоретичних підходів до сутності інноваційної стратегії підприємства [Текст] / Олександр Миколайович Семенюк // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. – Том 13. – С. 372-379. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Уточнено місце інноваційної стратегії в їх загальній системі в сучасних умовах господарювання, на основі чого визначено її важливу роль. Розглянуто основні види стратегій підприємства. Доведено, що інноваційну стратегію необхідно розробляти на найвищому рівні через її першочергове значення, оскільки вона є необхідною умовою ефективного довгострокового розвитку вітчизняних підприємств у сучасних ринкових умовах. Опрацьовано теоретичні аспекти інноваційної стратегії. За результатами дослідження узагальнено думку провідних зарубіжних та вітчизняних науковців стосовно розуміння сутності цього поняття та на основі розглянутих наукових підходів виділено основні ключові риси, які найчастіше зустрічаються в науковій літературі. Узагальнивши підходи провідних фахівців у галузі економічних знань до змісту поняття інноваційної стратегії підприємства, автор пропонує власне бачення її сутності.

Ключові слова: *інноваційна діяльність, розвиток підприємства, стратегія, інноваційна стратегія, система стратегій підприємства.*

Александр Николаевич СЕМЕНЮК

ОБОБЩЕНИЕ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ К СУЩНОСТИ ИННОВАЦИОННОЙ СТРАТЕГИИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация

Уточнено место инновационной стратегии в системе стратегий предприятия в современных условиях ведения хозяйственной деятельности, на основе чего определена ее важную роль для предприятий. Рассмотрены основные виды стратегий предприятия. Доказано, что инновационную стратегию необходимо разрабатывать на высшем уровне в силу ее первоочередной значимости, поскольку она является необходимым условием эффективного долгосрочного развития отечественных предприятий в современных рыночных условиях. Исследованы теоретические аспекты инновационной стратегии. По результатам исследования обобщены суждения ведущих зарубежных и отечественных ученых относительно понимания сущности данного понятия и на основе рассмотренных научных подходов выделены основные ключевые черты, наиболее часто встречающиеся в научной литературе. Обобщив подходы ведущих специалистов в области экономических знаний к содержанию понятия инновационной стратегии предприятия, автор предлагает собственное видение ее сущности.

Ключевые слова: *инновационная деятельность, развитие предприятия, стратегия, инновационная стратегия, система стратегий предприятия*

Oleksandr Mykolayovych SEMENYUK

Postgraduate of Accounting and Auditing department,
Khmelnyskyi National University
29016, Ukraine, Khmelnytskyi, Instytutska Str., 11,
E-mail: semenyukom@gmail.com
Phone: +380679000621

THEORETICAL APPROACHES GENERALISATION TO THE NATURE OF AN ENTERPRISE INNOVATIVE STRATEGY

Abstract

The place of innovative strategy in the system of enterprise strategies is specified, on the basis of which, its role as a primary strategy for the enterprise in the current conditions of market relations is defined. Main types of enterprise strategies are investigated. It is proved that innovative strategy must be developed with the highest efficiency because of its primary importance, since this strategy is a prerequisite for effective long-term development of domestic companies in the current market conditions. Theoretical aspects of the innovative strategy are investigated. The study summarizes the opinion of leading foreign and domestic scholars concerning the understanding of this concept. On the basis of these scientific concepts main features, peculiar for scientific literature, are highlighted. Having generalized the approaches of leading experts in the field of economic knowledge as to the content of the company innovative strategy concept, author's vision of the essence is stated.

Keywords: *innovative activity, the development of an enterprise, strategy, innovative strategy, enterprise strategies system.*

JEL classification: O320

Вступ. В умовах глобалізації економіки стабільний розвиток вітчизняних підприємств можливий лише на основі рентабельного, конкурентоспроможного товаровиробництва. Водночас одним із основних стримуючих чинників розвитку є уповільненість інноваційних процесів у більшості підприємств, недостатній вплив інноваційної діяльності на підвищення ефективності виробництва. Досвід передових підприємств розвинених країн свідчить, що в умовах сучасної економічної ситуації важливо бути готовим до будь-яких змін на ринку. В умовах нестабільного зовнішнього середовища, обмеженості фінансових ресурсів саме інноваційні стратегії при відповідному організаційно-управлінському супроводі дозволяють вирішувати завдання як виживання, так і розвитку підприємств.

Тобто, розглядаючи інноваційну стратегію, слід наголосити, що мова йде не просто про одноразове використання нововведень для досягнення миттєвих переваг, але про неперервний, детально спланований стратегічний інноваційний розвиток, який формує методи та засоби управління інноваціями та дозволяє підпорядковувати впровадження інновацій загальним цілям, перетворюючи інтенсивне впровадження інноваційних процесів у фактор економічного зростання. Необхідність теоретичного обґрунтування та узагальнення сучасних підходів до сутності інноваційної стратегії підприємства зумовили актуальність проблеми та вибір теми статті.

Останнім часом питання сутності інноваційної стратегії стало об'єктом численних досліджень, результати яких знайшли своє відображення в наукових працях вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема: Л. Л. Антоноука, К. Ю. Вергала, А. В. Гриньова, В. Д. Дорофєєва, С. С. Єгоркіна, М. А. Йохни, А. А. Коваля, О. І. Ковтуна, І. В. Кравець, Т. В. Матвєєвої, Н. В. Машкової, І. Ф. Мухаря, В. І. Новицького, І. А. Павленка, С. М. Подрези, А. М. Поручника, В. С. Савчука, О. М. Скібіцького, В. В. Стадник, Р. А. Фатхутдінова, І. В. Федулової, В. М. Чубая, А. В. Шегди, Т. М. Янковця, К. П. Янковського та інших. Незважаючи на потужний науковий доробок вітчизняних та зарубіжних авторів, питання місця та ролі, а також сутності інноваційної стратегії підприємства все ж залишаються дискусійними, а тому потребують подальшого дослідження та вдосконалення.

Формулювання мети статті та завдань. Метою та основними завданнями статті є уточнення місця та ролі інноваційної стратегії в системі стратегій підприємства, а також дослідження теоретичних аспектів інноваційної стратегії підприємства та узагальнення основних підходів до сутності цієї категорії за ключовими рисами.

Виклад основного матеріалу. Необхідність адаптації українських підприємств до ринкових перетворень економіки зумовила активізацію інтересу до вироблення стратегії підприємств, оскільки без виявлення перспектив і передбачення майбутніх тенденцій розвитку практично неможливим є вироблення тактичних

заходів у складних конкурентних умовах. Для українських підприємств вироблення стратегії – це отримання певного уявлення про своє майбутнє, а також активне використання сучасних методів управління, що забезпечують виживання і конкурентоспроможність підприємства на внутрішньому і зовнішніх ринках у довгостроковій перспективі. Дії підприємств та їх керівників вже не можуть зводитися до простого реагування на зміни, що відбуваються [1, с. 279]. Саме тому необхідною умовою розвитку вітчизняних підприємств є наявність продуманої та обґрунтованої інноваційної стратегії, яка містить чітко визначені цілі та завдання, а також виступає своєрідним орієнтиром, на який спрямовуються зусилля всього персоналу підприємства.

У сучасній економічній літературі можна зустріти безліч тлумачень терміну «стратегія підприємства». Проте найчастіше зустрічається визначення, згідно з яким стратегія – це довгостроковий курс розвитку підприємства, спосіб досягнення перспективних цілей, які підприємство визначає для себе самостійно в межах своєї політики. Метою стратегії є забезпечення не стільки поточного успіху, скільки прискореного постійного розвитку підприємства в умовах конкуренції, лідерства на ринку.

У зв'язку зі значенням інноваційної стратегії для успішного довгострокового розвитку підприємства необхідно визначити її місце і роль у системі стратегій і, перш за все, вяснити її суть і специфіку.

Система стратегій підприємства – це система стратегій різного типу, що розробляються підприємством на певний відрізок часу, що відбивають специфіку розвитку та функціонування підприємства, а також його місце і роль у зовнішньому середовищі [2]. Ефективно сформована система стратегій відображає досягнутий рівень розвитку підприємства, особливості та умови його подальшого розвитку відповідно до обраних стратегій. У систему

стратегій підприємства входять базові (корпоративні) стратегії, бізнес-стратегії та функціональні стратегії. Базова (корпоративна) стратегія – довгострокова модель діяльності усієї підприємницької структури; виступає еталоном системних управлінських дій, спрямованих на досягнення визначених вищим керівництвом способами, що ґрунтуються на певних принципах та підходах до прийняття управлінських рішень. Бізнес-стратегії – це стратегії за напрямками діяльності підприємницької структури. Вони визначають способи досягнення та утримання конкурентних переваг у конкретній стратегічній зоні господарювання [3, с. 76]. Функціональні стратегії (до яких входять маркетингова, виробнича, фінансова, кадрова та інноваційна) повинні забезпечити виконання завдань, сформульованих на корпоративному рівні, з максимальною ефективністю. Головна їх відмінність від стратегії вищого рівня – це спрямованість на внутрішнє середовище підприємства.

Інноваційну стратегію розвитку підприємства зазвичай відносять до категорії функціональних стратегій, тобто до третього рівня системи, а її формування відбувається на основі вже сформульованих загальних базових стратегій. Проте роль інноваційної стратегії в ефективному функціонуванні та розвитку підприємства недооцінена, тому що розробка функціональних стратегій відбувається хоча і під прямим контролем керівництва, але на більш низьких рівнях управління. На нашу думку, інноваційну стратегію необхідно розробляти на найвищому рівні через її першочергове значення для підприємства на сучасному етапі розвитку ринкових відносин. Таким чином інноваційна стратегія не існує поряд з усіма іншими функціональними напрямками діяльності підприємства, а пронизує їх, тим самим піднімаючись за своєю значущістю на рівень генеральної стратегії підприємства (рис. 1).

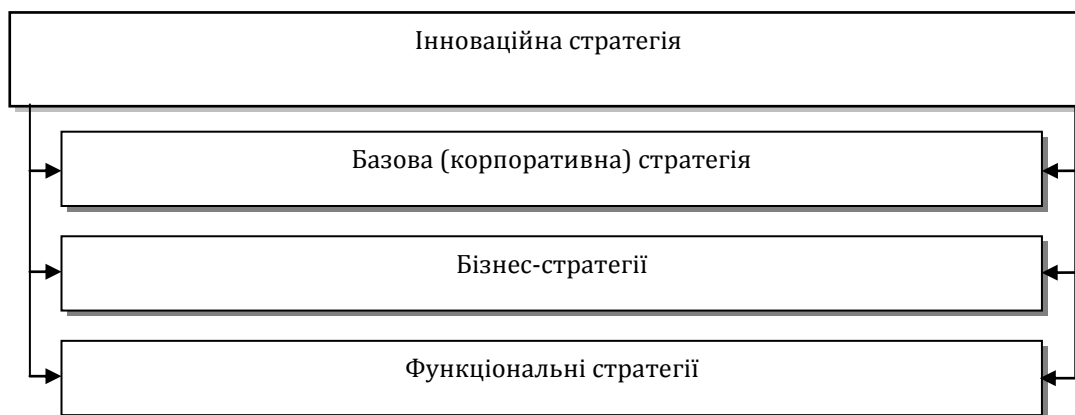

Рис. 1. Інноваційна стратегія в системі стратегій підприємства

До трактування поняття «інноваційна стратегія» є багато підходів та відповідно протиріч між ними. Значна частина науковців нерідко вкладає різний зміст у тлумачення поняття «інноваційної стратегії». Необхідно також зазначити, що в економічній літературі різні автори одне й те саме поняття називають по-різному: «інноваційна стратегія», «стратегія

інновацій», «стратегія інноваційного розвитку», «стратегія розвитку інноваційної діяльності», «стратегія управління інноваційною діяльністю». Зокрема можна стверджувати про доцільність виділення декількох різноспрямованих за ключовими рисами підходів до трактування вченими поняття «інноваційної стратегії підприємства» (табл. 1).

Таблиця 1. Визначення поняття «інноваційна стратегія» за ключовими рисами

Ключові риси	Автор	Визначення
1	2	3
Інноваційна стратегія як механізм розподілу ресурсів для досягнення цілей інноваційного розвитку.	Єгоркін С. С. [4, с. 47]	Інноваційна стратегія – це механізм розподілу ресурсів підприємства, спрямований на досягнення конкурентних переваг у довгостроковій перспективі за рахунок ефективного здійснення інноваційної діяльності
	Коваль А. А. [5, с. 135]	Стратегія управління інноваційною діяльністю – це сукупність загальних правил і напрямків діяльності з використання ресурсів, якими воно володіє або залучає, для досягнення цілей свого інноваційного розвитку
	Подреза С. М., Кам'янецька О. В. [6, с. 50]	Інноваційна стратегія – це система довгострокових концептуальних установок розподілу ресурсів між траєкторіями інноваційного розвитку системи, а також їхнього перерозподілу при зміні внутрішніх і зовнішніх умов її функціонування, що містить науково-технічний, організаційний, мотиваційний і матеріально-фінансовий механізми забезпечення
Інноваційна стратегія як комплексний план дій у сфері інноваційної діяльності	Матвєєва Т. В., Машкова Н. В., Байраншін А. Ю. [7, с. 66]	Інноваційна стратегія – це план нововведень, починаючи від пошуку нових науково-технічних рішень через виробництво і збут до використання нової техніки, проведення маркетингових досліджень, що задає темпи оновлення виробництва та способи знаходження необхідних для цього продуктів інтелектуальної праці
	Новицький В. І. [8, с. 47]	Інноваційна стратегія – це генеральний план дій у сфері інноваційної діяльності підприємства, який визначає пріоритети її напрямів і форм, характер формування інвестиційно-інноваційних ресурсів і послідовність етапів реалізації довготермінових інноваційних цілей
	Скібіцький О. М. [9]	Інноваційна стратегія – це детальний комплексний план виходу на ринок з нововведенням і забезпечення за допомогою його довгострокових конкурентних переваг
	Гриньов А. В. [10]	Стратегія розвитку інноваційної діяльності – це комплексний план, орієнтований на досягнення майбутніх результатів безпосередньо через інноваційний процес (стадія досліджень, введення нововведень у виробниче використання, введення нового продукту в ринкове середовище)
	Дорофєєв В. Д. [11]	Інноваційна стратегія – це генеральна лінія поведінки фірми з питання використання інновацій у її господарській діяльності

Продовження таблиці 1

1	2	3
Інноваційна стратегія як засіб досягнення цілей, що відрізняється своєю новизною	Фатхутдінов Р. А. [12]	Інноваційна стратегія – це один із засобів досягнення цілей підприємства, що відрізняється від інших засобів своєю новизною, передусім для даного підприємства, галузі, споживачів, що спрямований на його розвиток
	Кравець І. В. [13, с. 49]	Стратегія інноваційного розвитку — це визначення певної місії та цілей підприємств, які передбачають активізацію інноваційної діяльності, відрізняються новизною, передусім для цих підприємств, і, можливо, для галузі, ринку, споживачі
	Янковець Т. М. [14, с. 169]	Інноваційна стратегія – це будь-який новітній засіб досягнення стратегічної мети підприємства
Інноваційна стратегія як комплекс заходів для підвищення конкурентоспроможності підприємства	Кулаєць М. М., Куцеконь Л. О. [15, с. 76]	Інноваційна стратегія – це комплекс інноваційних заходів щодо визначення найважливіших напрямів, вибору пріоритетів ефективного розвитку підприємства та підвищення його конкурентоспроможності
	Антонюк Л. Л., Поручник А. М., Савчук В. С. [16]	Інноваційна стратегія – це взаємопов'язаний комплекс дій, які спрямовані на зміцнення життєздатності і конкурентоспроможності суб'єктів господарювання
Інноваційна стратегія як цілеспрямована діяльність з визначення перспективних напрямів розвитку	Янковський К. П., Мухарь І. Ф. [17]	Інноваційна стратегія – це цілеспрямована діяльність з визначення найважливіших напрямків розвитку підприємства, вибору пріоритетів перспективного розвитку, виробленню вимог до нього і до комплексу заходів для досягнення перерахованих цілей
	Ковтун О. І. [18, с. 76]	Стратегія інновацій є логічною системою орієнтування підприємства щодо пропонування інновацій (а на більш глибокому рівні – щодо інвестицій в інновації) за різними факторами, які є предметом конкуренції в певній галузі бізнесу (як типовими, так і нехарактерними для цієї галузі), яка визначає напрями та сприятливі умови й можливості для інноваційного процесу та інноваційної діяльності на підприємстві з метою сприяння розвитку та отриманню ефективного результату
	Павленко І. А. [19]	Інноваційна стратегія – цілеспрямована діяльність з визначення найважливіших напрямів, вибору пріоритетів перспективного розвитку підприємства і вироблення комплексу заходів, потрібних для їх досягнення
Інноваційна стратегія як система дій, спрямована на досягнення довгострокових цілей інноваційним шляхом з урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього середовища	Федулова І. В. [20, с. 109]	Інноваційна стратегія – це система дій підприємства, що спрямована на досягнення довгострокових цілей його функціонування, подальший розвиток, посилення конкурентних позицій, задоволення потреб споживача, забезпечення стійкого попиту на продукцію, шляхом використання науково-технічних досягнень, визначення стратегічних інноваційних цілей і індикаторів розвитку з урахуванням впливу зовнішнього і внутрішнього середовища на основі яких формується система напрямів інноваційного розвитку, тип стратегічної поведінки на ринку, розподіл ресурсів на підприємстві
	Вергал К. Ю. [21, с. 215]	Інноваційна стратегія – це складова загальної стратегії підприємства, орієнтовану на визначення та досягнення перспективних цілей, безпосередньо через інноваційний процес

Продовження таблиці 1

1	2	3
	Чубай В. М. [22, с. 348]	Інноваційна стратегія підприємства – це система планових дій, що спрямовані на успішне виконання місії підприємства та досягнення його довгострокових цілей і дають змогу забезпечити високу ефективність здійснення підприємством різних видів інновацій, шляхом створення сприятливих умов його зовнішнього та внутрішнього середовища або вигідного пристосування до реальних їх умов, базуючись на ефективному акумулюванні, поділі і використанні ресурсів підприємства та оптимізації всіх інших процесів, пов'язаних з його діяльністю
Інноваційна стратегія як стратегія, спрямована на пошук істотних змін підприємства та управління ними	Стадник В. В., Йохна М. А. [3, с. 78]	Інноваційна стратегія – це стратегія, спрямована на передбачення істотних змін на ринку товарів і послуг та пошук масштабних рішень, спрямованих на зміцнення ринкових позицій і стабільний розвиток підприємства
	Очерedyкo O. O. [23, с. 49]	Інноваційна стратегія як ефективний засіб управління розвитком підприємства дає змогу підприємству враховувати зміни в оточуючому середовищі, також сприяє генеруванню змін (технологічного, організаційного та управлінського характеру) всередині підприємства та забезпечує управління цими змінами з метою підвищення рівня кінцевих результатів його діяльності.
	Шегда А. В. [24]	Стратегія інновацій – це зосередження зусиль підприємства на пошук принципово нових, ефективних технологій, проектуванні необхідних, але невідомих дотепер видів продукції, методів організації виробництва, способів стимулювання персоналу тощо

На основі проведеного дослідження змістової характеристики інноваційної стратегії підприємства видається доцільним виокремити основні підходи до її трактування:

- механізм розподілу ресурсів для досягнення цілей інноваційного розвитку;
- комплексний план дій у сфері інноваційної діяльності;
- засіб досягнення цілей, що відрізняється своєю новизною;
- комплекс заходів для підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- цілеспрямована діяльність з визначення перспективних напрямів розвитку;
- система дій, спрямована на досягнення довгострокових цілей інноваційним шляхом з урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;
- стратегія, спрямована на пошук істотних змін підприємства та управління ними.

Висновки та перспективи подальших розвідок. З вищевикладеного видно, що в сучасних умовах господарювання роль інноваційної стратегії набуває особливого

значення для забезпечення ефективного розвитку підприємства. Саме тому необхідним є доскональне вивчення підходів до сутнісної характеристики інноваційної стратегії як економічної категорії, її сучасного трактування, місця та значення.

Узагальнюючи різноманітні підходи до визначення сутності терміна «інноваційна стратегія», можемо зробити висновок, що: інноваційна стратегія підприємства – це комплексний план дій, спрямований на досягнення довгострокових цілей підприємства, що відрізняється своєю новизною для забезпечення конкурентоспроможності та ефективного розвитку підприємства. Інноваційну стратегію необхідно розробляти на найвищому рівні через її першочергове значення для підприємства на сучасному етапі розвитку ринкових відносин. Перспективами подальших досліджень у цьому напрямку є питання формування та запровадження інноваційних стратегій на вітчизняних підприємствах з метою їх довгострокового функціонування та розвитку.

Список літератури

1. Димитрова, А. Н. Инновационная стратегия в системе стратегий предприятия / А. Н. Димитрова // Труды Одесского политехнического университета. – 2007. – Вып. 1 (27). – С. 278 – 283.
2. Сумец, А. Н. Стратегия предприятия. Теория, ситуации, примеры : [учеб. пособие] / А. Н. Сумец. — К. : ВД «Профессионал», 2005. — 320 с.
3. Стадник, В. В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства : [навч. посібник] / В. В. Стадник, М. А. Йохна. – Хмельницький : ХНУ, 2011. – 327 с.
4. Егоркин, С. С. Формирование инновационной стратегии развития предприятий пищевой промышленности / С. С. Егоркин // Вестник Красноярского государственного аграрного университета. – 2011. – Вып. 2. – С. 47 – 52.
5. Коваль, А. А. Концептуальні підходи до формування стратегії управління інноваційною діяльністю підприємства / А. А. Коваль // Вісник КНУТД. – 2011. – №3. – С. 134 – 138.
6. Подреза, С. М., Кам'янецька О. В. Особливості та проблеми побудови інноваційної стратегії в системі стратегічного розвитку підприємства / С. М. Подреза, О. В. Кам'янецька // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 7. – С. 48-52.
7. Матвеева, Т. В. Формирование инновационной стратегии предприятия нефтедобывающего комплекса / Т. В. Матвеева, Н. В. Машкова, А. Ю. Байраншин // Современная экономика. – 2010. – №10. – С. 64 – 69.
8. Новицький, В. І. Імперативи інноваційного розвитку / В. Новицький // Економіка України. – 2007. – №1. – С. 45-48.
9. Скібіцький, О. М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент : [навч. посіб.] / О. М. Скібіцький. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 408 с.
10. Гриньов, А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління / А. В. Гриньов. – Х. : ІНЖЕК, 2003. – 308 с.
11. Дорофеев, В. Д. Инновационный менеджмент : [учеб. пособие] / В. Д. Дорофеев, В. А. Дресвянников. – Пенза: Изд-во ПГУ, 2003. – 189 с.
12. Фатхутдинов, Р. А. Инновационный менеджмент / Р. А. Фатхутдинов. — СПб. : Питер, 2007. — 448 с.
13. Кравець І. В. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємств галузі свинарства на основі SWOT – аналізу / І. В. Кравець // Агроінком. – 2012. – № 10 – 12. – С. 48 – 50.
14. Янковець, Т. М. Інноваційні стратегії підприємства легкої промисловості як засіб реалізації його інноваційного потенціалу / Т. М. Янковець // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №2 (104). – С. 167-174.
15. Кулаєць, М. М. Стратегія інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств / М. М. Кулаєць, Л. О. Куцеконь // Економіка АПК. – 2009. – №7. – С. 75 – 80.
16. Антонюк, Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації : [підручник] / Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук. — К. : КНЕУ, 2003. — 394 с.
17. Янковский, К. П. Организация инвестиционной и инновационной деятельности / К. П. Янковский, И. Ф. Мухарь. — СПб.: Питер, 2001. — 448 с.
18. Ковтун, О. І. Інноваційні стратегії в системі забезпечення конкурентоспроможності підприємства / О. І. Ковтун // Інноваційна економіка. – 2012. – №12 (38). – С. 75 – 88.
19. Павленко, І. А. Економіка та організація інноваційної діяльності : [навч. посіб.] / І. А. Павленко. – [вид. 2-ге, без змін]. – К. : КНЕУ, 2006. – 204 с.
20. Федулова, І. В. Стратегічні напрямки інноваційного розвитку промислового підприємства / І. В. Федулова // Наукові праці НУХТ. – 2009. – №29. – 108 – 111.
21. Вергал, К. Ю. Теоретичні підходи до класифікації інноваційних стратегій / К. Ю. Вергал // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2011. – Вип. 2. – С. 214 – 219.
22. Чубай, В. М. Суть і види інноваційних стратегій машинобудівних підприємств / В. М. Чубай // Бюлетень Міжнародного Нобелівського форуму. – 2010. – №1 (3). Том 2. – С. 347 – 356.
23. Очеретько, О. О. Інноваційна стратегія як сучасний інструмент управління розвитком підприємства / О. О. Очеретько // Теоретичні та практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2011. – №4. – С. 47 – 54.
24. Шегда, А. В. Менеджмент : [навч. посіб.] / А. В. Шегда. – К. : Знання, 2002. – 583 с.

References

1. Dimitrov, A. N. (2007). Innovative strategy in the strategy of the enterprise [Ynnovatsyonnaia stratehiya v systeme stratehiyi predpriyatya]. *Proceedings of the Odessa Polytechnic University*, 1(27), 278-283.
2. Sumets, A. N. (2005). *Enterprise strategy [Stratehiya predpriyatya]*. Kyiv: Professional.
3. Stadnyk, V. V. (2011). *Strategic management of innovation development company [Stratehichne upravlinnia innovatsiinym rozvytkom pidpriemstva]*. Khmelnytskyi : KhNU.

4. Ehorbyn, S. S. (2011). Formation of innovative development strategies of the food industry [Formyrovanye ynnovatsyonnoi stratehyy razvytyia predpriatyi pyshchevoi promyshlennosti]. *Bulletin of the Krasnoyarsk State Agricultural University*, 2, 47-52.
5. Koval, A. A. (2011). Conceptual approaches to strategy innovation management company [Kontseptualni pidkhody do formuvannia stratehii upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu pidpriumstva]. *Bulletin of KNUTD*, 3, 134-138.
6. Podrieza, S. M. Kamianetsk, O. V. (2006). Features and problems of building an innovative strategy in the strategic development of the Company [Osoblyvosti ta problemy pobudovy innovatsiinoi stratehii v systemi stratehichnoho rozvytku pidpriumstva]. *Formation of market relations in Ukraine*, 7, 48-52.
7. Matveeva, T. V. (2010). Creating an innovation strategy of the company oil production complex [Formyrovanye innovatsionnoi stratehyy predpriatyia neftedobyvaiushcheho kompleksa]. *The modern economy*, 10, 64-69.
8. Novytskyi, V. I. (2007). Imperatives of Innovation Development [Imperatyvy innovatsiinoho rozvytku]. *Economy of Ukraine*, 1, 45-48.
9. Skibitskyi, O. M. (2009). *Innovation and investment management [Innovatsiinyi ta investytsiinyi menedzhment]*. Kyiv: Center of educational literature.
10. Hrynov, A.V. (2003). *Innovative development of industrial enterprises: concept, methodology, strategic management [Innovatsiinyi rozvytok promyslovykh pidpriumstv: kontseptsia, metodolohiia, stratehichne upravlinnia]*. Harkiv: INZhEK.
11. Dorofeev, V. D. (2003). *Innovation management [Innovatsyonnyi menedzhment]*. Penza: Publisher of Penza State University.
12. Fatkhutdinov, R. A. (2007). *Innovation management [Innovatsyonnyi menedzhment]*. St. Petersburg: Pyter.
13. Kravets, I. V. (2012). Forming a strategy of innovative development companies based pig industry SWOT – analysis [Formuvannia stratehii innovatsiinoho rozvytku pidpriumstv haluzi svynarstva na osnovi SWOT – analizu]. *Ahroinkom*, 10, 48-50.
14. Yankovets, T. M. (2010). Innovative Strategies light industry as a means of implementing its innovation potential [Innovatsiini stratehii pidpriumstva lehkoii promyslovosti yak zasib realizatsii yoho innovatsiinoho potentsialu]. *Current Economic Issues*, 2, 167-174.
15. Kulaiets, M. M. Kutsekou, L. O. (2009). The strategy of innovative development of farms [Stratehiia innovatsiinoho rozvytku silskohospodarskykh pidpriumstv]. *Ekonomika APK*, 7, 75 – 80.
16. Antoniuk, L. L. (2003). *Innovation: theory, mechanism design and commercialization [Innovatsii: teoriia, mekhanizm rozrobky ta komertsializatsii]*. Kyiv: KNEU.
17. Yankovskyi, K. P. (2001). *The organization's investment and innovation [Orhanyzatsiia investytsyonnoi i innovatsionnoi deiatelnosti]*. St. Petersburg: Pyter.
18. Kovtun, O. I. (2012). Innovation strategies in the system to ensure competitiveness [Innovatsiini stratehii v systemi zabezpechennia konkurentospromozhnosti pidpriumstva]. *Innovative Economy*, 12 (38), 75 – 88.
19. Pavlenko, I. A. (2006). *Economics and organization innovation [Ekonomika ta orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti]*. Kyiv: KNEU.
20. Fedulova, I. V. (2009). Strategic directions of innovative development of the industrial enterprise [Stratehichni napriamky innovatsiinoho rozvytku promyslovoho pidpriumstva]. *Proceedings NUFT*, 29, 108-111.
21. Verhal, K. Yu. (2011). Theoretical approaches to the classification of innovation strategies [Teoretychni pidkhody do klasyfikatsii innovatsiinykh stratehii]. *Theoretical and practical aspects of the economy and intellectual property*, 2, 214-219.
22. Chubai, V. M. (2010). The essence of innovation strategies and types of engineering companies [Sut i vydy innovatsiinykh stratehii mashynobudivnykh pidpriumstv]. *Bulletin of the International Nobel Forum*, 1 (3), 347-356.
23. Ocheredko, O. O. (2011). Innovation Strategy as a modern management tool development company [Innovatsiina stratehiia yak suchasnyi instrument upravlinnia rozvytkom pidpriumstva]. *Theoretical and practical aspects of the economy and intellectual property*, 4, 47-54.
24. Shehda, A. V. (2002). *Management [Menedzhment]*. Kyiv: Znannia.

Стаття надійшла до редакції 14.05.2013 р.